

KANGASALAN KAUPUNGIN OHJEISTUS POISSAOLOJEN EHKÄISEMISEEN, SEURAAMISEEN JA POISSAOLOIHIN PUUTTUMISEEN

1. Koulupoissaoloista

Poissaolon seuranta on koulun, kodin ja oppilaan yhteistyötä, minkä tavoitteena on tukea oppilaan hyvinvointia ja selviytymistä opinnoissaan. Poissaolojen seurannan toimivuus edellyttää sekä kodin että koulun sitoutumista asian hoitamiseen, selkeitä pelisääntöjä ja koko kouluyhteisön ennalta ehkäisevää toimintaa.

Koulupoissaoloilla voi olla monenlaisia seurauksia lapsen ja nuoren hyvinvoinnille. Runsaat poissaolot voivat johtaa oppimisen ongelmiin ja seurauksena voi olla luokan kertaaminen. Toisaalta myös oppimisvaikeudet ja opiskeluongelmat sekä esimerkiksi kiusatuksi tuleminen saattavat johtaa siihen, että oppilas jää pois koulusta. Koulupoissaolot saattavat liittyä myös erilaisiin mielenterveyden ja käyttäytymisen ongelmiin, joiden hoitaminen on koulunkäynnin onnistumisen edellytys. Poissaolot ovat tärkeä indikaattori sekä koululaisten hyvinvoinnista että pahoinvoinnista. Tarttumalla poissaoloihin mahdollisimman varhain saatetaan ehkäistä tulevia ongelmia, niiden vaikeutumista ja kasaantumista sekä monien eri palvelujen tarvetta.

2. Poissaolot perusopetuslaissa ja oppivelvollisuuslaissa

Perusopetuslaissa (628/1998, 477/2003) ja Oppivelvollisuuslaissa (1214/2020) on seuraavia, oppivelvollisuuteen ja poissaoloihin liittyviä säädöksiä, jotka koskevat sekä oppilaita, huoltajia että kouluviranomaisia:

Oppivelvollisuuslaki 2§: Oppivelvollisuuden alkaminen ja päättyminen

Suomessa vakinaisesti asuvat lapset ovat oppivelvollisia.

Oppivelvollisuus alkaa perusopetuslaissa (628/1998) tarkoitetun lukuvuoden alkaessa sinä vuonna, jona lapsi täyttää seitsemän vuotta.

Jos perusopetuslaissa tarkoitetulle perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta 2 momentissa säädettyä aikaisemmin (*pidennetty oppivelvollisuus*). Oppivelvollisuus päättyy, kun oppivelvollinen täyttää 18 vuotta tai kun oppivelvollinen on tätä ennen hyväksytysti suorittanut ylioppilastutkinnosta annetussa laissa (502/2019) tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitetun tutkinnon taikka niitä vastaavan Ahvenanmaalla suoritetun tai ulkomaisen koulutuksen.

Perusopetuslaki 26 §: Perusopetuksen suorittaminen

Oppivelvollisen on osallistuttava tämän lain mukaisesti järjestettyyn perusopetukseen tai saatava muulla tavalla perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot. Perusopetuksen suorittaminen alkaa oppivelvollisuuslain 2 §:n 2 momentissa säädettyä ajankohtana, jollei lapselle ole tehty tämän lain 27 §:n nojalla päätöstä opetuksen poikkeavasta aloittamisajankohdasta. Perusopetuksen suorittaminen päättyy, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai viimeistään sen lukuvuoden koulutyön päättyessä sinä kalenterivuonna, jona oppilas täyttää 17 vuotta. ([30.12.2020/1216](#))

Opetuksen järjestäjän tulee ennaltaehkäistä perusopetukseen osallistuvan oppilaan poissaoloja sekä seurata ja puuttua niihin suunnitelmallisesti. Opetuksen järjestäjän tulee ilmoittaa luvattomista poissaoloista oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. ([25.11.2022/947](#))

Jos oppivelvollinen ei osallistu tämän lain mukaisesti järjestettyyn opetukseen, oppivelvollisen asuinkunnan tulee valvoa oppivelvollisen edistymistä

Perusopetuslaki 35 §: Oppilaan velvollisuudet

Oppilaan tulee osallistua tässä laissa säädettyyn opetukseen, johon hänet on otettu, jollei hänelle ole erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty vapautusta. [\(12.12.2014/1040\)](#)
Oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti. Oppilaan on käyttäytyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. (11.3.2022/163)

Oppivelvollisuuslaki 9§: Huoltajan valvontavastuu

Oppivelvollisen huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollinen suorittaa oppivelvollisuuden.

Oppivelvollisuuslaki 22 §: Oppivelvollisen valvonnan laiminlyönti

Huoltaja, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta laiminlyö 9 §:ssä säädetyn velvollisuutensa valvoa oppivelvollisuuden suorittamista, on tuomittava *oppivelvollisen valvonnan laiminlyönnistä* sakkoon.

3. Kangasalan kaupungin ohjeistus poissaoloihin

Jokaisella koululla tulee olla poissaolojen ehkäisemistä, seuraamista ja poissaoloihin puuttumista koskeva toimintamalli. Oppilaan huoltajan tulee ilmoittaa oppilaan poissaolon syy luokanopettajalle tai -valvojalle ensimmäisenä poissaolopäivänä. Jollei ilmoitusta ole tehty, tulee luokanopettajan tai -valvojan selvittää poissaolon syy. Poissaolot kirjataan päivittäin sähköiseen Wilma-järjestelmään.

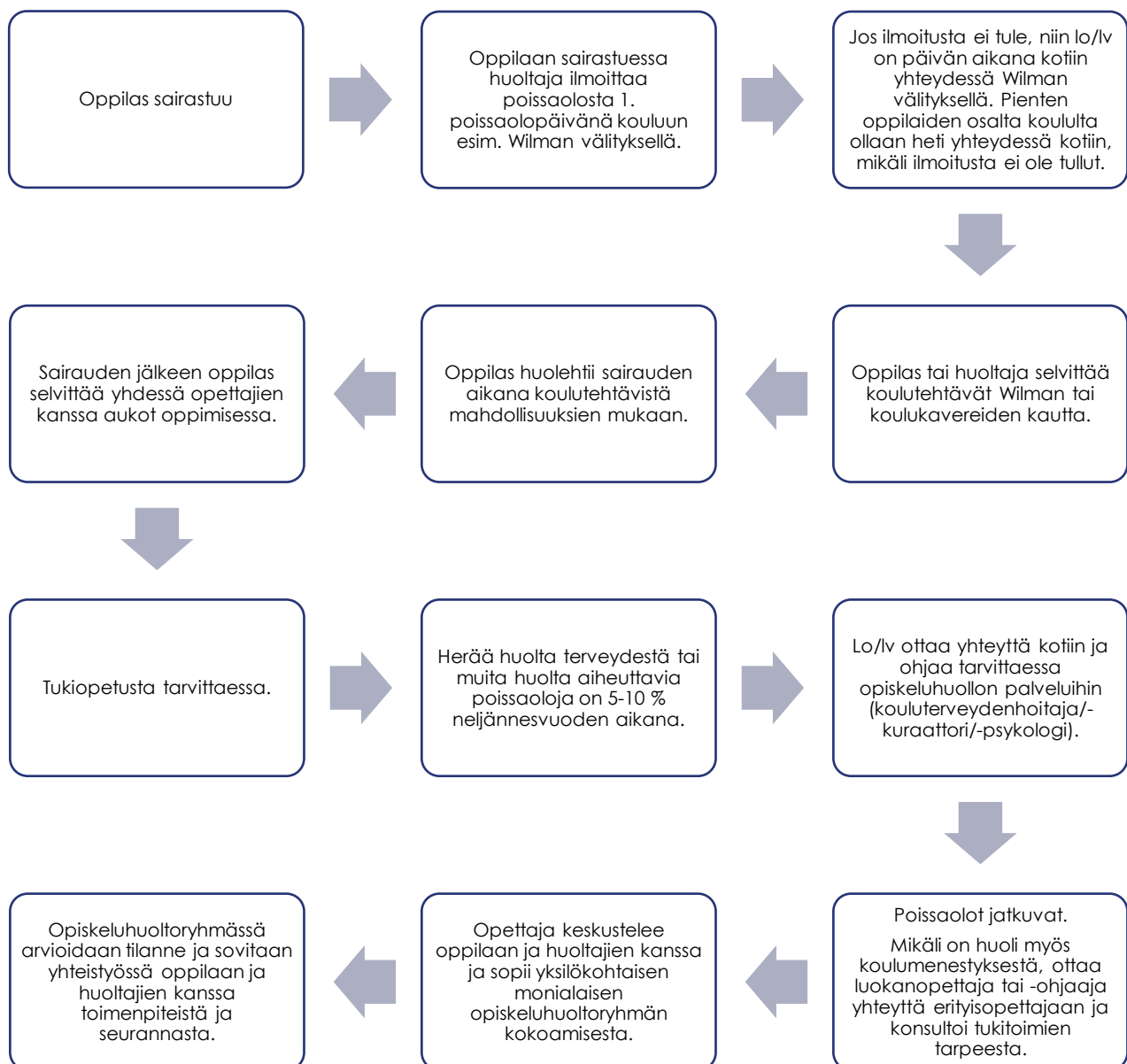
Huoltaja:

1. Huoltaja ilmoittaa etukäteen tai ensimmäisenä poissaolopäivänä luokanopettajalle/-valvojalle kaikista tietämistään oppilaan poissaoloista (sairaudet, tärkeät menot) Wilman avulla.
2. Huoltaja selvittää jälkikäteen kuittaamattomat poissaolot Wilman koodeilla luvallisiksi poissaoloiksi, jos tietää poissaolon olevan luvallinen (esim. terveyssyy). Jos oppilas on ollut poissa oppitunnilta ilman lupaa, merkitsee huoltaja poissaolon luvattomaksi.
3. Kodin ja koulun välisen yhteistyön sujumiseksi huoltajan toivotaan kirjautuvan Wilmaan päivittäin.
4. Huoltaja anoo oppilaan omat lomat hyvissä ajoin ennen poissaoloa. Lomake "Oppilaan tilapäinen vapauttaminen koulunkäynnistä" löytyy Wilmasta.
Luokanopettaja/-valvoja myöntää 1-5 vrk vapaat ja rehtori 6 vrk tai pidemmät vapaat.

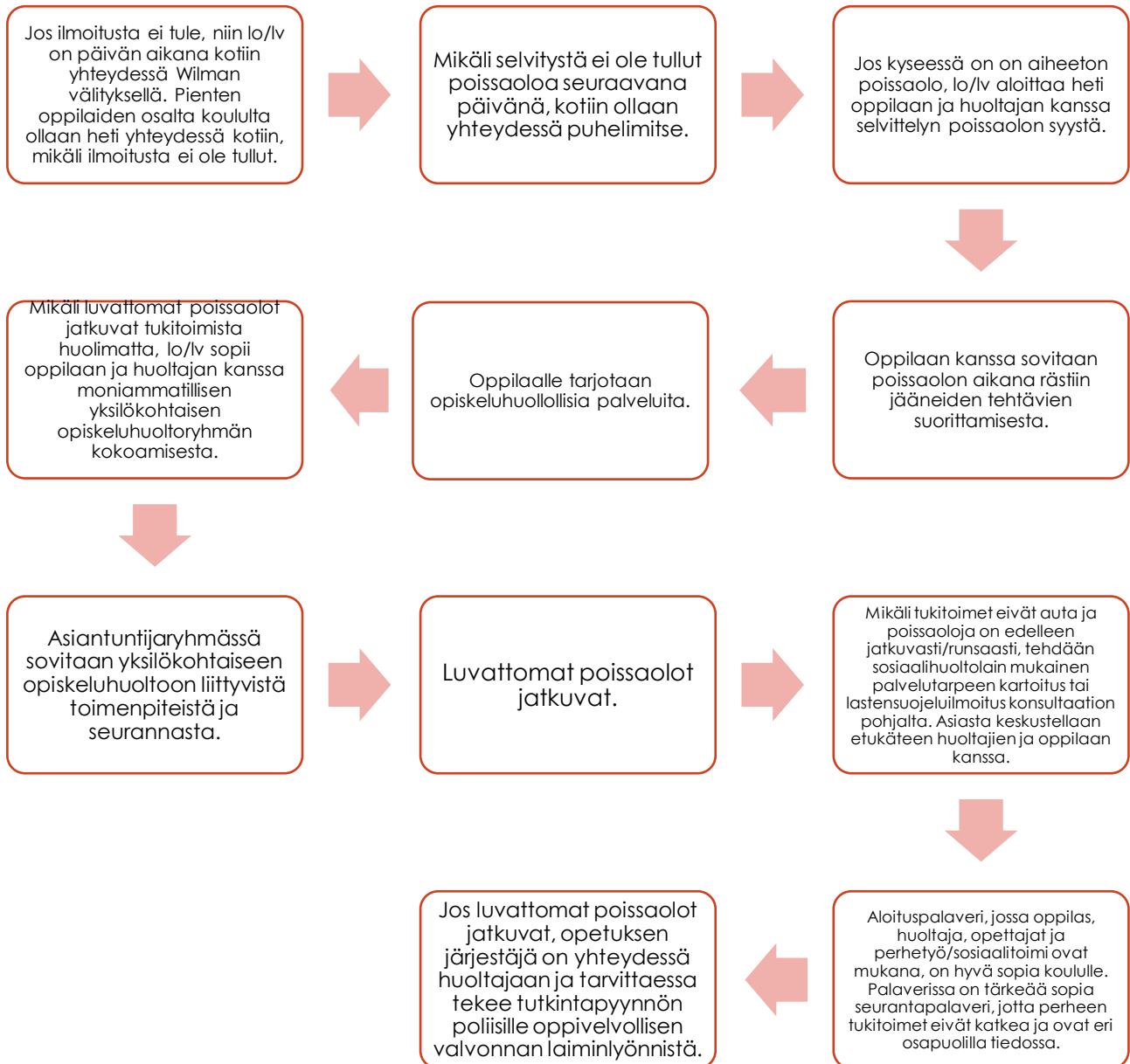
Opettaja / luokanvalvoja:

1. Opettaja kirjaa Wilmaan oppilaan poissaolon ja poissaolon suun päivittäin.
2. Luokanopettaja/-valvoja seuraa säännöllisesti luokkansa oppilaiden merkintöjä Wilmasta.
3. Luokanopettaja/-valvoja on yhteydessä huoltajaan oppilaan poissaolopäivänä, mikäli huoltaja ei ole ilmoittanut syytä poissaololle.
4. Jos oppilas lähtee kesken päivän luvatta pois koulusta, opettajan tulee ilmoittaa huoltajalle siitä viipymättä.
5. Oppilaan sairastuessa kesken päivän hän pyytää luvan lähteä koulusta häntä opettavalta opettajalta, rehtorilta tai terveydenhoitajalta. Sairastumisesta ilmoitetaan huoltajalle.
6. Luokanopettaja/-valvoja huolehtii, että oppilaan poissaolot kuitataan.
7. Luokanopettajan/-valvojan velvollisuus on huolen herätessä olla yhteydessä kotiin ja tarvittaessa kutsua koolle monialainen yksilökohtainen oppilashuoltoryhmä. Koolle kutsuttavan ryhmän kokoonpano suunnitellaan tapauskohtaisesti yhdessä huoltajan kanssa.

4. Kangasalan kaupungin toimintamalli sairauspoissaoloissa

5. Kangasalan kaupungin toimintamalli luvattomiin poissaoloihin puuttumiseksi

6. Poissaolojen ehkäiseminen ja poissaolojen seuranta

Tärkeä merkitys poissaoloproblematiikan hoidossa on myös **ehkäisevillä toimenpiteillä**, joita voidaan toteuttaa **sekä yhteisö- että yksilötasolla**. Kangasalla ensisijainen painopiste on ennalta ehkäisemisessä, mikä tarkoittaa oppilaiden tukemista läsnäoloon koulussa, erityisesti edistämällä oppilaiden luokkaan ja koulun kuulumista, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Koulun toiminnan tavoitteena on mielekäs, motivoiva, positiivinen, kekseliäs ja kasvattava kouluarki. Toiminnassa annetaan tilaa vaihtelulle, yksilöllisyydelle ja vastuunotolle.

Poissaoloihin vaikuttaminen on ensiarvoisen tärkeää työtä, jolla voidaan ehkäistä lasten ja nuorten syrjäytymistä. Kouluissa on paljon hyviä käytäntöjä, jotka voivat toimia myös poissaoloja ehkäisevästi. Jo pelkkä ilmoituskäytännön aikaistaminen ja poissaolojen tarkka seuranta toimivat osaltaan ehkäisevästi.

Oppilaan yleisen kouluhyvinvoinnin varmistamisen ja oppimiselle tarpeellisten tukitoimien lisäksi säännöllistä koulunkäyntiä tukee voimakkaasti poissaolojen ajantasainen seuranta. Vastaavasti, kun huoltaja ilmoittaa koulun mahdollisimman pian, että oppilas on jäänyt pois koulusta, koululla on paremmat mahdollisuudet tarttua nopeasti mahdollisiin luvattomiin poissaoloihin. Nopealla tiedonkululla on merkitystä erityisesti oppilaan itsensä ja hänen oikeusturvansa kannalta, koska näin voidaan välttyä mm. turhilta luvattomilta poissaoloepäilyiltä.

Tiedottaminen koulun poissaolokäytännöstä ja sen noudattamiseen sitoutuminen on ensiarvoisen tärkeä kodin ja koulun yhteistyöasia. Poissaoloihin liittyvistä toimintatavoista tiedotetaan huoltajia Wilman tiedotteilla ja perusopetuksen kotisivuilla.

7. Oppilaan tilapäinen vapauttaminen koulunkäynnistä

Huoltajien on syytä käyttää harkintaa anoessaan ylimääräisiä lomia. Toistuva loman haku ei ole suotavaa. Vapautus tulee hakea hyvissä ajoin ennen suunniteltua poissaoloa. Koulu edellyttää, että luvan saanut oppilas ei tilapäisen vapauttamisen vuoksi jää jälkeen opiskelussaan. Vapauttamisesta on oppilaan annettava tieto kaikille häntä *opettaville* opettajille etukäteen.

Luvan poissaoloon koulusta erityisestä syystä myöntää huoltajien kirjallisen anomuksen (Wilman hakemukset) perusteella luokanopettaja/luokanvalvoja (1 -5 pv). Viittä koulupäivää pidemmistä poissaoloista päättää rehtori. Huoltajat vastaavat opintojen sujumisesta tilapäisen vapauttamisen aikana. Läksyt ja mahdolliset koepäivien siirrot on sovittava hyvissä ajoin ennen kyseistä ajanjaksoa.

Tilapäinen vapauttaminen koulunkäynnistä voidaan evätä esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:

- oppilaalla on runsaasti poissaoloja
- poissaoloilla on vaikutusta opiskelumenestykseen
- liian myöhään haettu poissaololupa
- useat anottut lomat viimeisen kahden vuoden aikana

8. Luvattomien poissaolojen seuraukset ja korvaaminen

Luvaton koulualueelta poistuminen

Kangasalan kaupungin peruskoulujen oppilaat eivät saa poistua koulupäivän aikana koulun alueelta ilman opettajan lupaa.

Luvattomaksi poissaoloksi katsotaan koko oppitunnin poissaolo tai yli 30 minuutin myöhästyminen.

Kun oppilas poistuu luvatta koulun alueelta/karkaa

- Ole yhteydessä rehtoriin/apulaisrehtoriin.
- Ole yhteydessä oppilaan huoltajiin. Sovi toimintatavoista oppilaan etsimiseksi.

- Kirjaa ylös kellonaika, jolloin oppilaan poistumisen luokasta/tunnilta/välitunnilta/ huomataan.
- Huolehdi, että joku aikuinen (lähimmän luokan opettaja/ohjaaja) valvoo omaa luokkaasi.
- Kysy, tietääkö kukaan luokkasi oppilaista/välituntivalvoja asiasta mitään.
- Suorita lähietsintä: koulun sisätilat (huom. vessat, rappusten alueet, pukuhuoneet) ja välituntialue sekä koulun väliön ympäristö. Pyydä tarvittaessa lisäapua koulun henkilökunnalta.
- Kirjaa tapahtumat kellonaikoineen ylös.
- Mikäli oppilasta ei löydy tunnin kuluessa, soita 112 ja pyydä poliisilta etsintäapua.
- Lähietsintää koulussa kannattaa suorittaa oppilaan poissaolon aikana, jotta huomattaisiin koululle paluu.
- Kun oppilas löytyy ja koulupäivä on kesken, oppilas pyritään saamaan koululle mielellään huoltajan kanssa.
- Mikäli huoltaja ei tule hakemaan oppilasta koululta, voidaan olla yhteydessä päivystävään sosiaalityöntekijään.
- Jos koulupäivä ei ole kesken ja oppilas palaa kotiin, pyritään järjestämään huoltaja - oppilas -palaveri heti seuraavalle aamulle.
- Poissaolojen ja tehtävien korvaamisesta sovitaan oppilaan ja huoltajan kanssa.
- Harkitaan tarvittaessa lastensuojeluilmoituksen tekemistä.
- Asiaa käsitellään opiskeluhoitohenkilöstön kesken.
- Asiaa voidaan käsitellä myös luokan kanssa, mikäli luokka on ollut tietoinen asiasta.

9. Poissaolojen seuranta

Poissaolojen seurannassa avainasemassa on luokanopettaja/luokanvalvoja. Jotta hän voi hoitaa tehtävänsä hyvin, jokaisen opettajan tulee noudattaa suurta huolellisuutta poissaolojen seurannassa ja havaitsemiensa poissaolojen ajantasaisessa kirjaamisessa.

Oppilaan koulunkäyntitilanne on syytä tarkistaa, mikäli hänen kohdallaan on havaittu esimerkiksi seuraavia asioita:

- jatkuvat myöhästelyt
- poissaolot keskittyvät tietyille viikonpäivälle tai tietyille oppitunnille
- huolipoissaolot yli 5% läsnäolosta

Luokanopettaja/luokanvalvoja vastaa poissaolojen perusselvityksestä.

Poissaolojen syyt ovat usein moninaisia ja niiden selvittämisessä tarvitaan monenlaista yhteistyötä. Luvattomien poissaolojen tai koulukieltäytymisongelman hallinta edellyttää usein yhteistyötä koulun, kodin, kouluterveydenhuollon, sosiaalitoimen ja oppilasta hoitavan tahon kesken. Oikea-aikainen ja riittävä tuki poissaolevalle oppilaalle on ensiarvoisen tärkeää.

Poissaolojen määrää ja ajoittumista on tärkeää seurata lukuvuoden aikana. Koko koulun oppilaiden luvallisten, luvattomien ja sairauspoissaolojen systemaattinen seuranta neljä kertaa vuodessa on suositeltava toimintatapa. Koulun tasolla poissaoloja seurataan koulun yhteisöllisessä opiskeluhoitoryhmässä.